

Dr. Marcell Mihály:

Néhány SZENT ünnepére

IV. sorozat: alkalmi beszédek

(Általános bevezetés eléje olvasása szükséges: 1. kötet!)

120. kötet

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK	2
Szerkesztői megjegyzések	3
Előszó	3
ÁRPÁDHÁZI szent MARGIT	3
A legnagyobb életáldozat	3
Szent MARGIT triduum	4
1. beszéd: Az élet szent zarándoka	4
2. beszéd: Az Úr oltárának virágzó lilioma	5
3. beszéd: A nemzetéért visszaküldött szent követ	5
Szent ÁGNES	5
Földről égbe emelt élő virágszál	5
Szent ÁGOTA	6
Az ember vetésének aratása	6
AQUINÓI szent TAMÁS	6
Emlékbeszéd	6
Szent LÁSZLÓ király	8
A magyar levante király	8
Szent FERENC	8
1. beszéd: Az „életstigmák”	8
2. beszéd: Az élő rezonátor	9
Szent GELLÉRT püspök	9
1. beszéd: A „Gerardus címer”	9
2. beszéd: A beszédessé lévő vértanú-címer	9
KIS és NAGY szent TERÉZ	9
Kármel szúzi virágai	9
Szent IMRE	10
1. beszéd: A gloriolás magyar ifjú	10
2. beszéd: Az erő embere	11
3. beszéd: Szent Imre herceg	13
Szent ERZSÉBET	14
1. beszéd: Szent Erzsébet életstigmái	14
2. beszéd: A wartburgi vár angyala	14
3. beszéd: A kenyérdarab	15
4. beszéd: Rózsák – szeretetrózsák	15
5. beszéd: Az élő halottak	16
Szent ISTVÁN vértanú	16
1. beszéd: A Lélekkel telített	16
2. beszéd: A csodatevő	16
3. beszéd: A „világ négy tájának” népei	16
4. beszéd: Ki szólt belőle?	16
5. beszéd: A dühösködő gyengék	16
6. beszéd: Látni az Istent	16
7. beszéd: Az Úr megdicsőülésének képe	17
8. beszéd: A vértanú szava	17

Szerkesztői megjegyzések

„Az Igehirdetés Lexikona” című nagy mű egészére vonatkozó szükséges megjegyzések az **általános bevezetésben** találhatóak.

*

Az egész **IV. Sorozatra** vonatkozik: a kéziratok háborús időkben pusztulást szenvedtek. –A hallgatóság által lejegyzetteknek nagy része a szerző életéből már nem futotta a teljes kidolgozáshoz és osztályozáshoz. – Itt nem is tüntetjük külön fel a kidolgozottság egyik ismert fokát sem még a tartalomjegyzékben sem.

*

Erkölcsei szempontból fontos itt is hangsúlyozni: Dr. Marczell Mihály házassági vonatkozásban az „**élettárs**” szép magyar kifejezést régi: kizárólag **szentségi** házasság értelmében használja!

* * *

Előszó

Kiemelkedően nagy, nyilvános ünnepeink szentjeiről (Szt. József, Szt. Péter és Pál, Szt. István király) az I. sorozatban gyűjtött beszédek között írtunk. Ott keresendők. – Itt csupán néhány szentről fennmaradt megemlékezés vázlatait adhatjuk.

* * *

ÁRPÁDHÁZI szent MARGIT ünnepe (jan.19.)

A legnagyobb életáldozat
(„Margitosoknak”, 1942)

Bev.: Árpádkirályok erős törzsének gyenge virágszála jelenik meg előttem... Az Úr „gyöngye”, Margaretha, a mi drága boldog Margitunk, aki zsenge gyermekkorától a tatárok vandalizmusának eltávolodása érdekében áldozatul kínáltatott az Úrnak és aki felserdült lélekkel eltolva magától a földi koronát, égiekért áhítózván lobbantotta el drága életét. – Van az ilyen életben valami csodásan szép áldozat, de van benne örökértéket képviselő szent jutalom is.

1. Boldog Margit életének áldozatát így lehetne jellemezni: égően illatozó élettömjén az Úr szent oltára előtt.

Nem szabad megijedni az áldozatos élet fogalmától! – Mindenki életáldozat – az Úr színe előtt. Tőle jövünk, hogy törtető áldozatossággal kialakítsuk magunkat. A **kivirágzás** és sziromba szökkenés finom életáldozat. – Aki az életet örömkereső és örömbirtokló területnek gondolja, az szomorúan fogja tapasztalni, hogy légvárakban jár. Így kísérletezett a földi örömmel a boldogságot mégsem teremtő világforradalmi megmozdulás. – Az élet parancsszava követelte, hogy életszenvedés igazolja: az élet szentül égő, élő áldozat! Az **élet lehajlása**, a halál **felé** fordulás időszaka is ezt igazolja... Fogynak az erők és nagy-nagy az áldozatos lemondás. De az igazi élet: **befeléfordulás** és **egékfelé** irányítás! Lelkiesekhez... Istenhez... Az első elfordulás a világ örömeitől, a másik odafordulás az Istenhez. De nem teljes az elszakadás!... Tantum – quantum. Istenhez azonban **teljesen** fordulunk. – Az **ilyen** lélekfordulásnak **tudatosítása** – a legtökéletesebb életáldozat. Jegyei: akarás, fölládozás, fénylobbanás, vezeklés, jóvátétel másokért! Urunk égő és élő szent örökmecse! Szent Margitunk! Jutalmát pedig így lehetne tételbe foglalni:

2. Örök dicsőség birtoklása Úratyánk atyai szeretetében!

Nincs érték ellenérték nélkül! – Ha ki is akarunk lépni áldozatosság odaadásával önmagunk szűk

kereteiből, ha szélesen az egész emberiségre tágítjuk áldozatosságunk minden kincsét, akkor sem tudunk szabadulni a szerető Atya lélekáramlásától... Ő visszaad a földön és visszaad az égben! – Szent Teréz példájára... Szent Margit példájára... gazdaggá tesz minket földön-égben egyaránt. Az Úr nem marad szűkmarkú adós, hanem bőkézzel szóró... Földiekben: a **szent látás** kegyelmével halmoz. Látjuk: mi az érték, sőt látjuk: a víziók csodás ajándékával a földön is az Istent. – A **szent béke öröme**vel halmoz el. Lélekbéke a föld legnagyobb kincse. – A **szent szeretet** lelkével gazdagít. Kiterjed az emberre, Istenre egyaránt. Valóságos sugárzó méccsé lesz az ember. – **Égi otthonban** pedig olyan szent tűz, akit visszaküld a földre – a szentek galériájába!... Illatozó tömjén az Úr otthonában és illatozó tömjén – a földi emberek példájára! – Mindez visszaadása az áldozatos önfelajánlásnak! „Bőséges az Úr az Ő ajándékaiban”.

Bef.: Szent Margit itt él közöttünk mint az Úrnak hozzánk küldött követe. Azért mondjátok: Margitosok vagytok. Igen nagy öröme volna az Úrnak és az Úr földre visszaküldött követének, ha nem szóval, de étellel: áldozatos engesztelő szolgálóleányai lennétek! Amen.

*

Szent MARGIT triduum (1944. I. 16-18. Egyetemi templom)

1. beszéd: Az élet szent zarándoka

Bev.: Mikor szentet akar ünnepelni az Egyház, illő, hogy akik az Úr házába gyülekeznek, egymást tekintő lélekkel nézzenek úgy széjjel, hogy a tömegben ismerjék fel a földön járó szentjét Istennek. Ha embertestvére úgy nézünk Isten szentjének megismerése mellett, látni próbáljuk Isten tekintetét, amellyel ítélkezik a földön járó embertestvér fölött.

1. Emberseregek közt élvén, zarándoknemzedéket látván, próbáljuk azt látni először emberi szemmel, milyen élő lelkek járnak e zarándokseregben?

a) Szt. Pálnak a filippiekhez írt levelében olvassuk, az első embercsoportban azokat látom, akikhez így szólnak szavai: „Sokan úgy élnek, mint Krisztus keresztségének ellenségei. Végük a pusztulás, istenük a has, dicsőségük az, ami a gyalázatuk, eszüket a földieken járatják” (Fil. 3,18-19). – Jönnek, akik a világban még kifelé sem néznek, hanem önértéktelenségüket, önsilányságukat tartják a világ legnagyobbjának. Ezek a **test nyomorúságos rabszolgái**. Továbbnézéssel a gyönyöröknek hódoló sereget láthatjuk. Isten parancsa szól: „...töltsétek be a földet s hajsátok uralmatok alá és uralkodjatok...” (1Móz. 1,28). Megvalósítóinak kemény tábora acélos munkát végez, és próbálja megszerezni terményeiben a földet.

b) A második csoport a szellem munkásainak seregei, akik hatalmuk alá akarják hajtani a földet és kutató munkával az igazság birtokbavételére törekszenek, az ismeretlen meghódításán fáradoznak. **Tudás szolgái**, a munka emberei ezek, akik a föld szolgálóiként dolgoznak, hogy eleget tegyenek az isteni parancsnak és hatalmuk alá igázzák a földet.

c) A harmadik csoport: Krisztus evangéliumi tanítását a hegyi beszédből vevők, akik követni akarják hűségű járással: „Keressétek (először) inkább az Ő országát (és annak igazságát) és ezeket (mind) megkapjátok” (Lk 12,31)... Emelkedett lélekkel olyan utat járnak, amilyen a földet mint munkaterületet igénylik, de az örök életet várják mint az élet szent bérét. Az élet visszahúzódik a földtől, amikor ez csendül. Nekik nem a föld asztalát terítik, ők nem a föld kenyerét eszik, életük az égi Kenyér, az élet Kenyere. Földön járó szentek nemcsak a kiváltságos Margitok, hanem százan és ezren, egyszerű, szerény, szürke emberek, akik földtől visszahúzóadásban élve, Isten színe előtt emelkedett lélekkel járnak.

2. Ha emberi szemmel így látom őket, a második kérdés az lesz: hogy tűnnek fel Isten szeme előtt?

a) Ha az elsőket, a **föld ösztönös embereinek** seregét nézem, Isten szeme úgy tekint rájuk, hogy Istentől indítva isteni célt keresnek, de a föld rabszolgaságába jutottak, és így vagy reájuk nehezedik Isten keze, vagy a bánat kegyelmével élve visszatérítendők az igazak ösvényére. – A természet, a teremtés egyes darabja lesz megtorlója annak, amit a bűnös elkövet. A Bölcsesség Könyvében (19. fejelet) olvassuk, a Vörös-tengerben szertemerdednek a hullámfalak, míg a zsidók átkelnek rajta, de a tenger bosszúja éri azokat, akik mögöttük jönnek. A fáraó serege, mely meg akarta őket ölni, tönkremegy, a tenger hatalmas falát bosszúállónak küldi Isten a gonosz emberre.

b) A **tudás emberét** illetőleg Isten ítéletét Isten szavából lehet levezetni. Az Úr szava a paradicsomból kiűzött emberhez: „Arcod verejtekével edd a kenyeredet...” (1Móz. 3,19). –Boldogan tekint azokra, akik hűséges teljesítői parancsának. A szellem, tudás munkását úgy tekinti, hogy dicsérő szó jut számukra. Tudásnak akkor van értéke, ha minden tudás alapját Isten félelme adja. – E szent hely szomszédságában épült a tudomány szentélye. Ez a magas épület **nem áll szemben a templom szentélyével**, mert az igazság fényét keresi, hogy a sötétségben járó embert vezetni tudja... Az igazság hordozóinak, földi fényt hordozó embernek tekinti őket Isten, akik tüzet hordanak, mécseket gyújtanak, életutakra világosságot szórnak. Hisz az Úr összüllőkhöz intézett szavainak is az az értelme, hogy a földön úgy szerezhetünk hatalmat a földiek felett, ha a **tudás vágyával** keressük az igazságot. – Csak azok ellen szól az Úr, akik kioltják az élet fényeit, világot ojtanak, szellemi sötétségbe akarják vinni az embert. Ne ojts tüzeket, fényeket kell gyűjtani! Lelkekbe öntsünk fényt, isteni tüzet. Gonosz tudással elojtani lehet Isten tüzét.

c) A harmadik csoportban azokat keressük, akik az igazak életét élik, lelküknek fényét hozzák önmaguknak és embertestvéreknek. Igazság lelke a fény, amely mutatja, hogyan és merre kell járni. Ajándékozó lelkük fénye lobban, hogy vegyék észre a más utakon járók, és ahol e szent tüzet vivők járnak, példát mutassanak. Az Írás szava mondja: „És ha világosságot gyújtanak, nem teszik véka alá, hanem a tartóra, hogy világítsa a ház minden lakójának” (Mt 5,15). Isten kegyelme a lelkekben nem azért fényesebb, hogy elrejtve éljenek, életük értéke ismeretlen maradjon. A lélek tüzei azért lobbanak, hogy világoskodjanak azoknak, akik Isten házában vannak.

3. Kivételesen szentül járó Margitok élete azért szentül áldott, Isten kegyelme azért akarta föllobbantani, hogy helyes életutat járva, **másnak is ösvényt mutassanak.**

Ne higgyétek, hogy mikor Margit szenttéavatási bulláját adja az Egyház, ez csak azért történik, hogy az áldozatosság szentje fölemeltessék. Fölhívni akarja a figyelmet, hogy az áldozatos szűz élete a mostani ember példaadó elseje legyen. Vajon szent életutat járó ember az életben kivételes-e? A felelet megnyugtatóbb, mint gondoljuk. Sok ember hajlandó azt hinni, hogy szentek csak alig százak járnak a földön. Szent ember az, akinek lelkét Isten-keresés vágya tölti be, életét áldozatossá, önmegtadóvá, lemondóvá tudja tenni és Isten kegyelmi erejével örök otthont talál a megszentelő kincs birtoklásával. Szent mécsek ezek, akik kegyelem szent olajából ég csordulását vették, méccsé lobbantak, szent tüzek fényével zarándokutat jártak az ég felé. Nemcsak az szent, akit az Egyház oltárra emelt. A szentek nagy galériáját alkotja mindenki, aki Istent-kereső és kegyelem erejével él.

Bef.: Boldog tudat az, hogy megnyílnak a templom kapui és jönnek be jóakarató lelkék, megindul Krisztus felé az Istent váróknak serege, és mikor újra tárulnak a kapuk, miután megnyílt az oltár szentélyének ajtaja, Isten szentjeinek csodás zarándokserege lép az életbe. Töltsön el örömmel: Isten tekintete látja a templomban és az életben hömpölygő szentek seregét, melynek látása adja az Úr védő, áldó Kezét, amely hazánkat védte, védi és gyarapodó szentek galériája érdemeiért tovább is védeni fogja.

2. beszéd: Az Úr oltárának virágzó lilioma

3. beszéd: A nemzetéért visszaküldött szent követ

* *

Szent ÁGNES
napján (jan.21.)

Földről égbe emelt élő virágszál
(Gyermekleánykáknak, 1942. I. 20.)

Bev.: Oltárokon sok szép, fehér virág díszlik. Istené – embertől. De jellegzetes jegye: el fog hervadni. Sóhajtván nézzük: de szép lenne, ha örök színpompában díszlenének!

1. Isten földi kertjéből égi otthonba szállt egyik szép virágszál.

Szent Ágnes az. – Embervirágok egyik tiszta gyönyörűsége. Tizenhárom éves! – Vérrel állta tiszta ártatlanságát.

2. Mi is hozzá jutunk, ha lelki erőfeszítéssel álljuk a tisztaság harcát.

Lesz erőnk, mert Isten akarja! Szentségek ereje! Ima ereje... Csak élni kell vele. – Virág a lelkünk.

Szirmai az erények, legszebb díszé az a fehér köntös, amelyet a tisztaság erénye borít reá. Ezt tekintjük legnagyobb kincsnek!

Bef.: Égbeemelt örök virágfüzér fonódjék az Úr lába elé. Belőletek – virág-lelkei a mindenható Istennek! –Színdarabban sokszor játszottok virágot! Legyetek igaziak. Isten szent színe előtt! Amen.

* *

Szent ÁGOTA napja (febr.5.)

Az ember vetésének aratása (1953)

Bev.: Közmondás: ki mint vet, úgy arat. – Valóban így van?

1. Aki könnyek között vet...

„Akik könnyek között vetnek, aratáskor örvendeznek, akik sírva indultak, mentek, elvetni magvait; megjönnek majd, ujjongva jönnek meg, és hozzák kévéiket” (Zsolt. 125,5-6).

a) Földi szenvedések (tárgyaikból fakadók). Munka verejtéke. „Arcod verejtékével edd a kenyeredet, míg vissza nem térsz a földbe, amelyből vétettél” (1Móz. 3,19). – Áldozatos életszolgálat könnyhullatása. „Boldogok a szomorkodók: majd megvigasztalják őket” (Mt 5,4).

b) Földi szenvedések (belső támadásból eredők). Mások megvető ítélete mellett is... (farizeus és a vámos...). Mások érdekében –még könnyhullatás ellenére is. „Szeressétek ellenségeiteket, tegyetek jót haragosaitokkal és imádkozzatok üldözőitekért és rágalmazóitekért” (Mt 5,44).

2. Az örömet arat...

a) Itt a földön.

b) Örök életben.

Bef.: Végül is az az igazság: „Aki dicsekszik, az Úrban dicsekedjék” (1Kor. 1,31).

* *

AQUINÓI szent TAMÁS ünnepe (márc.7.)

Emlékbeszéd

(1943, Domonkosok temploma)

Bev.: Amikor az ember Isten felé fordulva a legszentebb kincsét keresi, ebben a szóban találja azt meg: Emmánuel – velünk az Isten! Ószövetségben úgy találta, mint a szentek szentjének Urát, a frigszekrény fölött lebegő füstfelhőben élő Izrael Istenét. Az Újszövetségben az Úr azt a kegyet adta, hogy a kenyér és bor színe alatt él velünk a mi Urunk Jézus Krisztus. Az Ószövetség hatalmas Urának Dávid király volt a lantosa, hárfása. Az Újszövetség szerető Istenének az „angyali mester”, Tamás a dalosa, énekese. Dávidnak prófétai elhivatás azért adatott, hogy pendítse a hárfát, zendítsen éneket a térdre alázkodó büszke emberrel a hatalmas Úr színe előtt. Az Újszövetség szeretet-Istene lantosának is azt a kegyelmet adta Isten, mint Dávid királynak. Himnuszt zeng, száll az ének, hogy szeretet kapcsolatába fűződjék Isten és ember együttese. Az angyali mester hivatása abban áll, hogy az **örök titok dalosává emeltetett**, hogy himnusz fölségével dalos **szentekké emelje, teremtsen a földön járó zarándokokat**.

1. Az angyali mesternek életéről, művészi nagyságáról, más tudományokat irányító teteleinek világhosszágáról sokat szóltak. De arról az elhivatottságról nehéz szólni, hol lélek föltárása mellett **dalba csendíti lelke gyönyörűségét, hogy himnusz erejével az Úr Szívéhez közelítse a sereget**, – erről ritkán írnak, keveset szólnak.

Az angyali mester csodás elhivatottság nagyszerűségével a tudomány fényének föltárása mellett saját lelke szentélyének kitérését mutatja. Azt írják régi írások, parancsot kap Orbán pápától azért, hogy az Oltáriszentségről az „Isten velünk” miséjének szövegét írja. Küldetést vesz Istentől és földi vonatkozásban Krisztus helytartójától. Széthúzza a függőnyt az oltáron otthont találó Krisztus előtt, szeretet fellövellő tüzét lobbantja, meglátja az Istent. Éneket énekel, muzsikát játszik, minden szépet a

kenyérben élő Úr számolya elé visz. Az Újszövetség Dávidja elkészült himnuszok, antifonák szövegét nem a föld nagyjaihoz viszi, hanem alázkodó lélekkel az Úr lábaihoz fekteti, szolgálatkész lelkét Istennek ajánlja, hogy fogadja el, ami lelkéből fakad és indítsa azok lelkét, akiket az Úr hív. Lanton átcseng a tudós lelke, megérzi és himnuszba fogja, hogy földre szállt az Úr mellénk állva, Szent Testét és Véréát adja, hogy eledelünk legyen, áldozatunk legyen, örök életünk vérévé váljék. Aki a Krisztus-jarást így tudja, a Krisztus-hitet így ismeri, azt ez megindítja, hogy ami a földé, azt elmellőzze és az Istenember dicséretét magasztalja. Húrrá teremt az acélt, szórja a virágot az Úr körül, az Ő dicsőségére. Indító parancsolattal hívja a föld aranyát, hogy Isten jelenlétének keretet adjon. Művész lelkének szellemi erejével, kopácsoló munkával aranyból kelyhet, márványból oltárt, fából lépcsőt, színből képet, akkordból ritmust teremt, hogy a lélek Istenhez tudjon emelkedni. Ami a világé, szolgának hívja, hogy emberi szemek előtt emelni tudja. Ez a parancs annyit tesz, hogy az angyali mester lelkében él az Isten előtti hódolat, szeretet. Istennek tisztelete olyan kötelesség, melynek teljesítésével töltünk be hivatást. Kitarja lelkét, csak az Istent szerető lélekkel tudta megsejteni, hogy a kenyér színében az Ura lakik, tudja térdre parancsolni a földet és elszerényedő kicsiséggel, alázkodó imádsággal imádójává válik. Ennek a fénynek kivetítése olyan előkészület, mely földi zarándokok életét Krisztus után vágyakozóvá tudja tenni. Aki megsejti, hogy az Úr velünk, ez annyit tesz: társnak szegődik az Úr, a mi eledelünk, áldozatunk, erőnk, békénk. Megérti az Írás szavát: az Úr eljövetelet csodás tények jelzik, melynek jellemző vonása: méztől csordulók az Úr napjaiban az egek... Érezni kezdi, hogy csodálatos vágyak lépnek lelkébe ez élet után, ahol Krisztus parancsolatai uralkodnak. Vágy az egekkel szemben hozza, hogy könyörgő imádságok csorduljanak más életében is. Megcsordulnak, akik az angyali mester himnuszát hallották, az emberi szemek. Bűnbánat dallama után az Úr-vétel csodás szentségét, Krisztus lélekbe alázkodását érzi az ember. Ezt a lélektelítést, égcsordulást, lélektöltekezést tudja kiváltani a dal, amely az angyali mester ajkán csendül.

2. Ének-vágyakat ébreszt, a Krisztust az Eucharisztia jelenlétében eledelül kínáló ének szent éhséget ébreszt. **Az angyali mester lelkében él az ígélet: „Aki eszi az én testemet és issza az én vére-met, annak örök élete van”** (Jn 6,54)...

Fülében csengett a szó, ami az utolsó vacsorán hangozott: „Vágyva vágytam arra, hogy elfogyasz-szam veletek ezt a húsvéti vacsorát, mielőtt szenvedek” (Lk 22,15)... Tüzet próbál eget váró ember lelkében ébreszteni, éhséget kelteni: ne a föld termékeit, kincseit, hanem Krisztus Szent Testét, örök élet zálogát áhítod! Ebben is van éhségérzet, de ennek elűzését nem föld asztalánál adják. A lélek éhsége az Úr terített asztalánál elégül. Éhség ereje arra kényszeríti az embert, hogy asztalhoz siessen, örök éhség megérzése arra visz, ahol Krisztus kenyértöréssel táplálja. Föld asztala olyan kenyeret kínál, amely föld televényéből, földből nőtt acélos búzából készül, amit mindennapi imával áhítózik az ember, a bort pedig szőlőgerezdből csordítják... Az Úr asztalánál erősek Kenyerét törik, szüzek Boritalát kínálják, melyben annak ereje rejtőzik, Aki így szól: „Aki e kenyérből eszik, örökké él” (Jn 6,51)... Azért zeng az angyali mester éneke, hogy gyönyörűsége terítésre örök vendégül hívja Krisztus nap-számos népét. A zarándok természetéhez tartozik, hogy kifárad, fáradt erejét kenyér adja ismét vissza. A Hóreb-hegy felé zarándokló lelkét is kenyér erősíti. Azt a Kenyeret kínálja, amelynek erejében az Úrtól szabott határon belül biztos utat jár a Hóreb-hegy felé. Ezért zeng az ének annak az ajkán, aki-nek hivatás adatott, hogy saját lelke fonségét tárja, melynek nyomán föld zarándokait örök asztalhoz hívja.

Bef.: Az Úr velünk! Régi legendák szerint a középkor emberei ezt úgy értelmezték, hogy Krisztus Véréát a Grál-lovagok őrzik. Nem tudja elviselni az ember, hogy lelke olyan helyet találjon, ahol az Úr jelenlétét tagadni kellene, valami helyen nem lenne velünk Krisztus. A költészet szárnya annyira merészkedik, hogy a Grálnak azt a kegyet tulajdonítja, hogy szent hegy csúcsán, királyi várban őrzik az Úr Véréát. Messzebszárnyaló lélekkel azt hirdetik legendás ajkak, hogy az Úr Véréát őrző Grál-lovagok az Úr Véréából részesedvén örök élet hordozói. – Hol jár ehhez az angyali mester Istentől ihlett lelke? Azt hirdeti – és ezt Krisztustól vette –, hogy a földnek nincsenek különböző nagyságú elhivatottságú emberei, hanem mind az örök Grál-vételnek szentjei. Minden embert Grál-nak hív az Isten és Magát kiszolgálójává szerényíti. – Dávid követői szent őrzői az Úrnak, kivételes hordozói az örök életnek! – Nép közé menő szolgák lesztek, akik Krisztus Testét és Véréát az Úr asztalánál nyújtjátok. Nem zárt szentély, nem lovagvár ez, hanem Isten háza, Isten vára, ahol nem elzárkózottságban él, hanem imádás tárgya az Úr, Aki terített asztalán úgy táplálék, hogy mindenkinek nyújtja szent követe, a fehér ruhás barát. Szentünk büszke volt erre a hivatásra. Azért van, hogy e hivatás tudatán dalra csendül lelke, akkordba gondolata, hogy meghirdesse Krisztus örök dicséretét. Befejezésül egy szót, egy

áldott szót tudok mondani e szent helyen az Úrnak, és e szó: **hála** az Úrnak, hogy ilyen dalost küldött és **ima** az Úrhoz, hogy égi követünknek zengő muzsikája nyomán olyanná nőjön lelkünk, hogy vágyakozva keresse az Urat, és a Szent Kenyérrel erősödve szent élet odaadó példájává legyen minden egyes. Amen.

* *

Szent LÁSZLÓ király ünnepe (júni.27.)

A magyar levente király

Bev.: Árpád törzsének virágbaszökkenését a múlt nagy királyai és az oltárra emelt glóriásai mutatják. A **levente** tekintete azonban arra a kimagasló egyéniségre feszül, aki a lovagias élet élő szobra-ként tekint reá. Arra a magyar királyra, akit hódoló tisztelettel övezett a nyugati kereszténység, mert szentélyében dicsfényben látta a keresztény lovag dicső alakját. Arra a királyra gondolok, aki **László** néven ült a magyar trónon, és akit a szentség koszorújával ékesített a kereszténység hódolatos szeretete. Alakját és lelki értékeinek virágos koszorúját csak emlékeiből lehet felidézni. De a történelem író-deákjai annyi értékes jellemvonást, tettet írnak meg róla... Szinte elevenné válik a múlt ködéből elővil-lanó alakja, szinte felvillanva csillan tekintete, és beszédre nyílik néma ajka... Egyetlen egy mondatot parancsol a magyar leventének: **utánam, előre!** – A magyar újjászületés forratagában Csaba legendás népének ködben úszó, csillagok közt vonuló csapatai között a **valóság erejével** vágat a jövő nemzedék előtt szent László király.

1. Lelkünk elé varázsolódó alakja először arról a kötelességről szól, amelynek tökéletes teljesítése eszményi alakját mutatja és valóságos életét. Mintha így szólna: **légy embernyi ember!**

Ez a parancs belső önfegyelmet követel önmagunkkal szemben, hogy letöressék minden érzés és indulat, amely gyarló, ösztönös, fékevesztett és szilajul tobzódni akaró, de felfokoztassék minden törté-tés, amely az élet tisztaságát a lélek virágba szökkenését segíti elő. Amíg azonban ez a lélekkép ki-alakul, addig sok küzdést és tudatos lemondást kell vállalnia az embernek. Az önuralom emberei ugyanis nem születnek, hanem lesznek. Az igazi ember állandóan harcban álló. Önmagának gyenge-ségeivel és önértékeinek kifejlődését gátló tényezőkkel. Nem várhatja senki sem, hogy a magyar nem-zet válogatott értékűvé válik, ha önértékeinek kidolgozását elhanyagolja. Ez a lélekalakító munka az otthon, iskola és társadalmi együttes körében kapja indító erejét, de a saját magunk odaadó ereje foly-tán alakul valóságos életté. – Szent László állandóan szól: magadat teremted Isten erős leventéjévé!

2. A második életvonás az önfeláldozásig menő áldozatosságban keresendő.

A szent magyar királyról azt olvassuk, hogy a gyenge nőknek védője a harcok kemény harcosává nemesedett. Cserhalom örökíti az elsőt, a nagy csaták, a keresztes hadjárat vezérére választása jelzi a másikat. Az ilyen léleknek felfohászkodására megnyílik az ég és a kegyek ömlesztésével jelzi az emberhez hajló jóságát. A szikla is felfakasztja kőkeblét és üdítő forrást csordít a szomjúhozó ajkak szá-mára.

Bef.: A magyar levente nemesedik, a haza szolgálatára azonban csak akkor acélosodik, ha felserdült korától kezdve szolgálatot teljesít mások érdekében. Az otthonban hűséges és szolgálatkész.

* *

Szent FERENC ünnepei (szept.11. és okt.3.)

1. beszéd: Az „életstigmák” (Erkölcsei beszéd: Lélekstigmák)

Bev.: A szeretet fakasztotta szent Ferenc testén a tüzes vérrózsákat.

Ezek viselői – Isten házanépe. – De vannak-e rajtunk is Isten szeretetének rózsafakadásai?

1. A lelkiek szeretetének rózsái.

2. Az embertestvér szeretetének áldozatvirágai.

3. Az Istenszeretet önátadó pompázó virágszirmai.

Bef.: Ezek a „stigmák” lélekstigmák, de Isten előtt értékes **életjelek**. Amen.

2. beszéd: Az élő rezonátor

(1949. X. 9. – Ferencvárosi búcsú)

Bev.: Isten – az átnemesítésre indít. – (Alcantarai Szt. Péter: **reform**)

1. Első sugallat... (építs!)

2. Második sugallat... (Szórvj!)

3. Harmadik sugallat... (Égj! – Szeretet tüze!)

Bef.: Embere lettél – Istennek, és emberpéldaképe lettél – embertest – véreknél. „Barátja” – mindenkinek!

* *

Szent GELLÉRT püspök

ünnepe (szept.24.)

1. beszéd: A „Gerardus címer”

Bev.: Püspöki kinevezések – címer kopácsolót igényelnek. Nemesi rang ez a nemzetek életében. – **Gerardus** címerét a gellérthegyi tragédia alakította. Verése – a sziklák ütése...

2. beszéd: A beszédessé lévő vértanú-címer

Bev.: Leleplezés után – **csoda** kérés. „Szólalj meg!”

1. Az örök szolgálatkészség.

2. Az áldozatos és kitartó igehirdetés.

3. A halálig való állhatatosság.

Bef.: Így mi is címert verünk...

* *

KIS és NAGY szent TERÉZ

ünnepe (okt.1. és 15.)

Kármel szűzi virágai

(Kármel iskolájában; 1949. okt. 15. Kármeliták temploma)

Bev.: Kármel hegyén két gyönyörű virágszál pompázott a sok között: nagy szent Teréz és kis szent Teréz. Az egyik jellemző vonása: **virágossá és így áhítozottá tette a keresztet**, a másik **virágszirmokat szórt a virágzását vesztett emberek életútjára**. – Járjunk Kármel iskolájában, hogy tanuljunk e két fenséges kincset a szent kármeli szeretetről. Kármel magaslat. Ott szélesebb a látás, onnét hullhat a virágeseő.

1. Nagy szent Teréz a csodalátás szentje.

Mi a szenvedés helyes látással? Isten a szeretet (1Jn. 4,8). – Ő adja. Tehát örömmel veszem. Isten az Atyám! Tehát Ő nyújtja, így bizakodva fogadom. Krisztus a testvérem. Maga járta, és húsvétba torokkollott a szenvedése. – Látni, várni, venni és áhítozni! **Kármelhegyi látomás** ez!

2. Kis szent Teréz is a magasságok emberpalotája.

Ő a vevő is, de inkább –**szóró!** A fiatal üdeség és derű szórója. –Látja az embereket. A virágokat vágyókat, koszorút fonókat. De a köves úton járókat is. Ő **virágokat szór!** Parate vias Domini. De így is igaz: parate vias hominis. –Hála az útkészítőknek, de nagyobb hála a virágszórónak. Krisztus diadalítja a rózsaszirm-út. Úrnap. Virágvasárnap. Gyűjtsük ezeket a **szeretet gesztus** szórta virágszirmokat!

Bef.: Iskolában ültünk? Mit tanultál? Kérdezi a csallóközi mama. Hát **kettős csodateremtő** dolgot.

Hogyan kell rózsának látni a keresztet és hogyan kell rózsát hinteni az emberek életútjára. A mama feleli: lényeg – legyen lelkedben szeretet Isten felé, és lobbanjon fel benned a szeretet emberek felé. – Ilyen gondolattal bezárul előttünk Kármel, hogy csodás iskolája után égi otthonukba szálljanak a nagy és kis szent Teréz-testvérek, az életünk tanítói. Amen.

* *

Szent IMRE ünnepe (nov.5.)

1. beszéd: A gloriolás magyar ifjú

(Megjelent: „Magyar Cserkészek”, 1930. 15-16.sz.)

Bev.: Nem életeszményre, hanem csontból, húsból, vérből és lélekből álló fiatal magyarra gondolkok. Azt az embertípust akarnám megrajzolni, amelyikből kikívánczik a tetterő és amelyikre ráillik az emberek földi dicsérete és a Mindenható égi dicskoszorúja. Ez az ifjú ember a jövő embere. Nem úgy, hogy csak a messze századok szülöttje, hanem abban az értelemben, hogy belőle remélhető a szebb jövő. – A jellemvonások színező sorozatából két alaptónust akarnék kiemelni. Az egyik: a föld szeretete, a másik: az örök tájak áhítozása.

1. A földön elsősorban tényleg a határok rögét, az alföld rónáját, a dombok lankáit, a hegyek ormait értem. Különösen azt a földet, amelyet a Kárpátokkal övezett a Mindenható, Dunával, Tiszával hasogatott az ormok áradása, magyar vérrrel áztatott az ősök hősiessége. Ehhez a földhöz, röghöz, hanthoz oda kell tapadni a magyar léleknek, mert „e kívül nincsen számodra hely, áldjon, vagy verjen sors keze, itt élned és meghalnod kell!” De a földön értem most az ember minden belső megrezdülését is. Kultúrigényeit, művészi készségét, egyéni és nemzeti történelmét. Egyszerűen azért, mert mindez beleágyazódik a mulandóság hatalmas keretébe. A valóságban élő ember azonban lelke egész melegével öleli ezt a földet, mert ennek széles határain belül pergeti le életét, ebben bontja ki egyéniségét, nemzeti értékeit, itt teremti meg rövidre szabott életének boldog létfeltételeit, itt váltja életté lelkének teremtő erejét. Mindenki érzi, hogy silányabb és alsóbbrendű a barlanglakó élete, mint e század civilizált emberének létstandardja. Könnyebben töri az ugart a Ford-gépek acélja, mint a faekék ékdarabja; kényelmesebb a higiénikusan felépített palota, mint a kőszikla zegzugos odúsora; gyorsabb és kellemebb a vonatok Pullman-kocsija, mint a lóvontatta kerék ülésdeszkája. Ezekből azonban kicsillan a teremtő emberi génusz, amelyet fegyelmezetté pallérozott az iskoláknak, könyveknek lassú és csendes munkája. Az igazi ember ugyanis nemcsak végigélvezi a kultúra vívmányait, hanem kisejti belőlük a bennük élő teremtő emberi lélek nagyságát. De nemcsak a báméskodó ember csodálkozásával áll a rejtelmes nagyságok előtt, hanem az utána törni akaró lélek lendületével indul további erőfeszítésekre. Mit érne az, ha a szántó-vető megállapodnék az álmélkodás petyhüdsénél, a fiatal magyar gyerekember a hősök nagyságának bámulásánál, a kultúrelet csodáinak élvezésénél? Az elcsodálkozó ember arcán a bambaság üt tanyát; még akkor is félő kétség honol rajta, ha babérágat tépdés, hogy mások homlokára fűzze. A föld a kultúra, az életművész, az egyéniségek feltűnése akkor lesz a fiatal nemzedéket mozgásba hozó életerő, ha megirigyli a nagyok dicsőségét, ha kicsinek érzi az élet megmaradt rejtélyeit, ha diadalmasnak sejtí saját erejét és erős nekilendüléssel, testi és szellemi munkával fejére követeli az embertestvérek babérkoszorúját. Követeli akár az egyéni önnevelő munka, akár kultúrerőfeszítés, akár nemzeti megerőltetés címén. Egyszerűen azért, mert benne életre kelt a **tett embere**.

2. A tett embere azonban nem tud megbarátkozni az elpihenés, összeomlás, letöröttség gyászos melankóliájával. Az élet végét látszólag lehatárolhatja a sírgödör, de a mindig dolgozó, küzdő, erőfeszítésben élő ember értelmetlennek látja a végső elmúlás szomorú tragédiáját. Azért van ez így, mert az élet Atyja belénk teremtette azt a sejtelmes vágyat, amely az örökké tevékeny végnélküliségben talál valóságos életteljességet. A tettek emberében felébred az egész ember; az egész embernek pedig lényeges kiválóságát alkotja az **egyek felé való gravitáció**. Próbáljuk csak meg, hogy koldus nóták le-törtségével közeledjünk a tetterős ifjúhoz: nincs értéke a munkádnak... fejed felett ott károg a mulandóság halálmadara... nemzeded sorsa a véletlen játéka... nincs feletted a Gondviselés örökös szemé... nem virrad fel soha az igazság napja... Ökolbe szorul a kéz, földre dobban a láb, ég felé vetődik a villogó szem és követeli a szent, a szép, a nemes tettek örök érvényét. Csak a silány vagy hitvány salak-

ember talál megnyugvást abban az örök sötétségben, amelybe véglegesen akarná elburkolni kicsinyességét, rongyos gúnyját, lélekgonoszságát. – Az egész ember vágyai áttörnek az égbolt azúr leplét, kiszállnak a horizont széles köréből. A lélek vágyai nem a szélesség és magasság vonalaihoz láncolódnak. Azokon csak megindulnak, fejlődnek, de végén is a mulandóságból az örök és végnélküli területen találnak megnyugvást. Ezt szereti az egész ember, a vallás misztikus világát, mert itt kapja meg azokat a lélekszárnyakat és a szárnyaláshoz szükséges kegyelmi erőket, amelyek az örök élet tájai felé lendítenek. Itt is babérért folyik a harc. Itt is dicsőséget áhítozik az ember. Ezt az életkoronát azonban szent Pál apostol szerint (Lásd: 2Tim. 4,8) nem az embertestvérek, hanem a földi harcok jutalmát adó mennyei Atya fonja a hazatérő isteni ember homlokára. Ez lesz azután az a gloriola, amelynek babérát el nem hervasztja a mulandó idő lehelete... Ilyennek szeretném én látni a magyar ifjút. Földi és égi koszorúval a fején, mert egész emberi mivoltának megfeszülésével kivívta az emberek és égiek szeretetét. Mindezt pedig azért mondom a cserkésznemzedéknek, mert törvényeinkben élesen kidomborodik a fenti két jellemvonás és életünkben – hála a jó Istennek – mindjobban valóra válik a törvény betűjének egyszerű kontúrrajzolása. De azért mondom mindezt a **magyar** cserkésztestvéreknek, mert a magyar jövő kiáltva kívánja ezt az erős magyar nemzedéket.

Bef.: Ha pedig végezetül megszólalnának a krónikások sárguló írásai, akkor azt jegyeznék ide régies szavakkal: vagyon pedig a magyarok népének büszke dicsősége, az első király szentül élő dicső sarjadéka, Imre királyi herceg, kinek földet járó és égbe vágyó életmetódusa örök példája a gloriolás magyar ifjúnak.

2. beszéd: Az erő embere

(Megjelent: Nemzeti Újság és Új Nemzedék „Tíz esztendő” c. 1930-as Évkönyv, II. köt.)

Bev.: A pogány elgondolás szerint Cyklops, Herkules vagy Atlas személyesítik az erőt. Az egyik hegydarabot hajít, a másik Augias istállóit hozza rendbe, a harmadik pedig a vállán hordozza az eget. Amikor azután a valóságos életben keresik az erő embereit, akkor a hősöket, kardforgatókat idézik. Az már finomabb meglátás, amikor az erő emberei között Regulusok is sorban állnak. Mert igaz ugyan, hogy a sámsoni erők összedöntik a templomfalakat, de tény az is, hogy a marathoni futók hangolják áldozatos élet teremtésére a későbbi utódokat. A fegyverek csapására összeroppannak az emberek, de a lélek kisugárzására életrekelnek a lelki halottak. A legnagyobb valóság pedig mégiscsak az élet. Az az igazi erő embere, aki ennek szolgálatába állítja minden megfeszülését. Ebben a munkában azután nem változtat sokat az idő. Inkább a hatás alakjában, mint lényegében mutatkozik az eltérés. A jelenben élő a személyiség közvetlenségével, a múltban pihenő a megdicsőülés glóriájával hat. Végeredményben mindkettő élet. Az egyik földies keretben, a másik a lélek közvetlen diadalában virágzik. Mindkettő lelkeket fejleszt. Az egyik a személyes érintkezés kapcsolataival, a másik a lelkek találkozásának finom megsejtésével. Az ilyen életek mindig élők és örökké hatók. Ezért nagyok a szentek, az életet sugárzók, az eszményképet adók.

A történelem fejlődésével és a kereszténység átvakodásával inkább a lelki értékek lépnek előtérbe. Az erő emberei azok, akik a szellem, a lélek rezgésével dolgozták ki önmagukat. A tudósok a lélek fénycsóváival, a művészetek az összhang diadalával, a szentek az életművészet fölényességével. De mindenik egyezik egyben: az anyag felett aratott győzelemben. Ezért igazán az erő emberei, mert bennük az anyag a mérhetetlennek látszó térség és változhatatlannak sejtett törvény kényszere felett diadalt ült az emberi lélek felsőbbbsége.

Mi, akik a magyar nemzet életét szolgáljuk és a magyar ifjúságban a jövő reményét látjuk, sokszor elmerengünk azon, hogy hogyan és miként lehetne és kellene megihletett erő embereivé varázsolni a későbbi nemzedéket?

Elmélkedéseink egyik leszűrt eredménye az, hogy a léleksugárzó egyéniség bűvköréből kell kapnia a lélekébresztés varázserejét. Ebben az elgondolásban fordítjuk az ifjúság figyelmét Szent Imre herceg felé, mert benne találjuk a magyar erőember sugárzó varázslatát.

A történelmi időkben Imre herceg a nyugati végek kapitánya. Ez a terület a bécsi medencét zárta magába, ahonnan a legkomolyabb ellenség támadhatta az új országot. Ennek a bástyának az élére állította a király Imre herceget.

A megbízatás, a vállalkozás nehéz és vakmerő. Csak olyan magyar vitéz teljesíthette, akiben a bátorság és vitézség, erő és akarat szökkentek virágzásba. Azt mindenki tudta és még ma is érzi, hogy elernyed, ványadt emberpalánta nem való a végek, különösen a bécsi medence kapujához. A történe-

lem szűk szava nem beszél a védők harcairól. De a vitéz lelkületet nem mindig a harcban, hanem az állandó veszéllyel való szembenállással mutatja az ember. A vártánállás, mégpedig a nehéz vártánállás, maga is lelkierő. Oda az erő embere kell, mert a gyenge és satnya lélek elhagyja a veszélyeztetett őrtornyokat.

A testileg erős, lelkiileg vitéz herceg, a vártán álló, az arccal az ellenség felé forduló, lábát a hazai földre gyökereztető végek kapitánya úgy áll 900 év után is a magyar ifjúság előtt, mint aki testével akarta felfogni az országot támadni akarók nyílzáporát.

A magyar ifjúságot a mai élet ugyancsak a végekre állítja. Szent István idején az egész nemzet nyugat ellen védekezve, de később kelet felé fordította arcvonalt, hogy nyugatot védje; a mai életben ugyanez a frontállás. Kelet sötét réme és a nyugat ellenséges, ádáz támadásai közé szorulva állja helyét a trianoni gyereke. Ebben a vártánállásban keménység, szilárdság, testi és lelki erők egyensúlyozottsága szükséges. „Állom a vártán!” A magyar gyerekeket arra kell nevelni, hogy ezt a viadalt állja. Ehhez készíti erőit a magyar ifjúság. Nehéz csata vár rá. Nem tudjuk, vajon a fegyverek zaja között, vérének hullásával kell-e megvívni a harcot, vagy a szellemi élet kemény tusájában, lelki fölényességgel kell-e kultúrmagaslatokon győzedelmeskednie? De mindkettő nagy próbát igényel, óriások erejét tételezi föl. Testi-lelki erőt egyaránt. Ezt szolgálni annyi, mint a végekre kitolt magyar ifjúságot komoly és tettekész erőkkel telíteni. Ez nagy munka. Kitartó, komoly munka. Az élvezetvágyó, erőfeszítéstől irtózó, pipogya nemzedéket megtagadó és letörni akaró munka. Azért tetszik nekem a nagy bot mellett menetelő cserkészfiú, mert benne az erő emberét látom. Nem ok nélkül zengette róluk Sík Sándor testvérünk, hogy élő rózsatők, akik odakapaszkodnak a nagy karók mellé... Ezért tetszik nekem a tanuló ifjú, mert lelki fölényel készül a végek kitolására. Az ő lelkében tűz, fény, léleklélekvillanás a tudás. És ők az élő tüzek, a végvárak lobogó tűzcsóvái, kitolják magukat a Kárpáti hegytetőkre. Ezek az erőfeszítések csak az erő embereiben mozdulnak. Ezt a tetterőt pedig az **igazi**, életben látott **erő embere** sugározza beléjük.

Tovább megyek. A tobzódva fejlődő nagyvilág a maga valójában is erőt mutat. Belső erőt. Jövőt szolgáló bontakozást. Életkirobbanást. Ebben a nagy forrongásban az emberi élet sem csendesen folydogáló csermely, de magasbaszökkenő feltörekvés. Ösztön, szellem együttes megjelenése. Nem tagadható, hogy az alsóbb vagy felsőbbrendű élet diadaláért folyik a küzdelem. Ebben a mozgalmasságban rendet tartani, harmonikusan egybecsengő kibontakozást eredményezni, ez az ember egyik szent hivatása. De a rendezés nem gyenge fésülés vagy dallamos reábeszélés. Erős tett. Lefékezés, vagy munkára-sarkallás. A föld, az anyag nyomása nagy, a szellem diadalrajuttatása nehéz. Férfias tett, győzelmes erő. Aki ebben a harcban látja a legnagyobbat, az maga is egész ember, de aki a küzdelemben diadalt arat, azt vezéri kiváltsággal áldotta meg a Teremtő.

Szent Imre herceg ebben mutat példát. Nem a lemondásban. Nála a legfelsőbb cél: győzedelmes lélek. Ez pedig kemény, meg nem alkuvó akarat, mely Istenhez forduló lélekkel valósítható. A lélek minden. De nem úgy, hogy megöli a testet, hanem úgy, hogy győzedelmeskedik a test és ösztönei felett. Az ifjú élet nagy előkészület. Az ifjú ember tiszta élete nélkül elérhetetlen az élet teljessége. Ezért szent eszköz, nélkülözhetetlen életkincs a fegyelmezett, tiszta élet.

A veszprémi templom erős ígérete a tettek tette. Hatalom. Küzdelem és győzelem. A szüzesség nem egyszerű lemondás. Az csatába lépés. Az merészség.

Az hit. A biztos győzelemben való bizakodás. Az sziklaszilárdság. **Egész életre szóló vállalkozás.** Ez pedig a legnagyobb férfiaság, mert az állandóan lekötő következetesség. A legnagyobb, amelyet csak kemény férfi tehet. Ilyen férfias erőt követel mindenkitől. Ezt mutatja és kéri tőlünk. Ez a szüzesség főgondolata, valósága, melyre csak az erő embere, a lelki erő embere vállalkozhat.

Mi a lelki erőt, a szellem diadalát tartjuk mindenekfelettinek. A mi ifjaink nem lehetnek szibaritavázak. Testi-lelki erőt kell gyűjteniük az élet számára. A jövő nemzedék tisztasága, vértisztasága, fajtisztasága, szellemi erőtartálék. A jövő nemzedék lélekinomsága, lelkitisztasága, a nemzet életét biztosító második ezredév szent klenódium. Mi pedig azért csengünk fohászoló imával, hogy ezt a nagy örömnepet adja meg nekünk a mindenható Isten. Imánk pedig a szavak tömjénfüstje mellett **az élet nagy tette, a nevelés szent munkája**, melyben a lélek erőinek győzelmére akarjuk segíteni ifjúságunkat. Az ifjú élet nagy küzdelmek között folyik. Az életerők kiérése nagy belsőharcok között történik. Aki elfecsérelti Istentől hivatottságtól ellátott életerőit, az éretlen gabonatórába vágja az aratókaszát. Virágjában nem gyűjtjük a jövő termését. A magyar ifjúság életerejét az Úr szabta lélektisztaságra örizzük a tisztaság szent erénye által. A szüzi életű magyar herceg egész életre szóló kemény, elhatározó tettel ott áll a magyar ifjúság előtt, amelyet sokszor megkísért a „lehető-e”, vagy „lehetetlen-e”

a férfiember tiszta élete? Szent Imre **élete** az igenlőfelelet, és a magyar ifjúság erős megfeszülése a követés. Ez az ifjúság azután az élet tovavitelébe, a házasság szentségébe a tiszta élet erejét, a tiszta vér érintetlenségét, a szerelem finom érlelő rezdülését szállítja. Ebből a szentélyből születnek azután a magyar nemzet erőemberei...

Egy képpel zárom az egész elmefuttatást. A falusi rétek virágos takaróján apró csapások kígyóznak, majd kitaposott országutakba torkollanak. A kövekkel erősített utak végigfutnak a határokon és messze vidékek felé folytatódnak. Gyerekek, felnőttek járnak rajtuk. Az országutak azután csoportosan húznak a városok felé. Az egyes utat jártasak és járatlanok ismerik. Az úttérőket jelzőkkel látják el; ott megállanak és keresik merre kell menni. Ezek a táblák élettelen faburkolatok, nehéz kőoszlopok, melyek tompán mutatják, de maguk sohasem járták vagy járnak az utat. De az ember hallgat rájuk. Néma karuknak mutatását elfogadja és alázatos lélekkel követi lélekkel érthető beszédüket. Mert olyan az ember természete, hogy az elkerülhetetlen utat is, de a kipontozott utat is szívesen járja.

A születés ténye az életútra állít. A járás belső kényszer. Viszont a fejlődés ütemei is. Az úthajlás ködbevész. Reánehezedik végességünk horizontleple. Vajon a földteke hajlik-e, vagy az egek felé ível-e, nem látja az ember szabad szemé... Pedig ettől függ minden. Mert hiszen nagy kérdés, mit és hogyan kell szolgálni az életúton, hogy tunya bandukolás ne váljék az életjárás. Itt is útjelzők kellenek. Nem némák a kart emelők, hanem **élők és előttünk járók**. Élő mécsesek. Lobbanók! Hatalmas tűzoszlopok. Magasba lángoló. Fények. Csillagok. Ezeken átvágó üstökösök. Tüzek. Világítók, de nemcsak útra fénytszórók, hanem egész életmintát adók. Életművészek. Emelkedett lelkek. Diadalmas emberek. Nem csontvázaikat hurcolók, izmaikat, idegeiket zsongítók, de szárnyalók. Angyalok, kik az égből jöttek, hogy mindnyájunkat az egekbe vigyenek.

Bef.: Ezek egyike, **élő embere** a magyar ifjúság példaképe, kinek diadalmas, erős egyénisége biztató utat jelöl a ködben járó ifjúságnak. Őt követve kifejlődnek a magyar nemzet erő-emberei...

3. beszéd: Szent Imre herceg (Jubileumi beszéd, 1930)

Bev.: Az eszmények üres formák, ha nem valósulnak, nem személyesülnek egyéniségekben. Ennek a lélek mélyén öntudatlanul élő gondolatnak megnyilvánulása ez a sokszor hangoztatott megjegyzés: ne beszélj nekünk eszményekről, ne szólj nekünk nemes életirányokról! Példát, egy darab életet mutass, hogy abban lássuk az eszmény megvalósulását.

Én megértem szavadat. Értem, hogy igazat mondasz, mert az eszmény gyönyörű és színpompás ugyan, de valóság, élet csupán akkor lesz, ha személyiségben jelentkezik... Ite ad sanctos... Menj a szentekhez – felelem, ott találod az életerős, a kiforrott, az életté alakított eszményeket, melyeknek követése erkölcsi életed feltétele.

Aki tudós akar lenni, az Newton-t, Pasteur-t, aki művész akar lenni az Beethoven-t, Mozart-ot állítja eszményévé. Aki „állatember” akar lenni, az Rousseau, Voltaire személyiségéért lelkesedik. Aki keresztény ember akar lenni, az a derűs kedélyű szent Ferencet, a bűnbánó szent Ágostont, az erkölcsi tisztaságú Alajost választja eszményül. Aki magyar keresztény akar lenni, az az első szent király gyermekét, szent Imrét választja eszményül. (élt: 1007-1031).

A magyar nemzet első királya szent volt. A magyar nemzetnek első sarjadéka szent és vele szent a nemzet első családja. E szent családban eszmények valósulnak. Az Isten ügyéért való lelkesülés, az erkölcsi élet szeretete egyrészt a szent család egyéni életében észlelhető, de kihatásában a nemzeten is észlelhető. Oly erőkké lettek ezek, amelyek a pogány nemzetet áthatották s lassan, de biztosan az eszményibb, de igaz keresztény életre vezették. A felsőbbek életformája lefelé hat, az alsóbb néposztályt is magához idomítja. A vezetőség szelleme a vezetetteken is jelentkezik. S rendes vezetők, lelkiismeretes kormányok pontos és lelkiismeretes népet vezetnek. Ahol a felsőbbség szelleme hanyatlott, ott az alsóbbak szelleme is romlani kezd. A királyi család élete a nemzeti család életére hat vissza. Így gondviselésszerű jellegű az első királyi család szent élete.

Az első család gyermekének szintén gondviselésszerű jellege van. Nem abban, hogy folytassa az atyja által elkezdett művet, hanem abban, hogy hősi csatákban bátorságát mutassa, abban sem, hogy szellemi erejét érvényesítse. Hiszen meghal élete virágkorában s szellemének erejét, a hatalom, a vezetés, a vitéség formájában nem bonthatta ki. Sőt vele együtt sírba szállt a nemzet reménye. Sírjánál reményeket temettek, és a kétes és bizonytalan jövő árnyai keltek szárnyra... De eszméinek gondviselésszerű jellege mégis megvan. Megvan abban, hogy a nemzet erkölcsi eszményei egyéniségében

megvalósultak.

Szent Imre liliomot tartott a kezében s felétek, késői unokák felé fordulva mondotta és mondja most is: az erkölcsi tisztaság, a tiszta vér, a tiszta élet adja azt az erőt, amely a nemzetet fenntartani képes. Erre az erkölcsi erőre, ennek az életben való igazolására adta egész életét a királyi sarj. Az első magyar herceg elemi erővel hatott, századokon át lelkesített. Erkölcsi erő volt ez, de enélkül nincs nemzeti élet. Ahol ez kihalt, ott züllik minden, ott omladoznak a nemzetek talpazatai.

Ez a providenciális jellegű élet nekünk is szól. Példát adott, tetteket kér tőled. Íme egy darab élet, melyet valósítanod kell. Ne félj tőle, nem holt eszmény, ne félj tőle, nem lehetetlen kísérlet, ne félj tőle, nem maradsz hátra. „Si potuerunt hic et hae...” Tiszta vért, tiszta érzést, tiszta ifjúságot! Olyan ifjúságot, mely nagy dolgokért lelkesedik, melynek érzésvilágát megnemesíti valamely nagy szempont, mely nem keres alantas élvezeteket ott, ahol erős, céltudatos, életcélokat szolgáló értékek jelentkeznek.

Bef.: A jövő képe tükrözik bennetek! Lesz-e gyümölcs a fán, melynek nincs virága? Virág te vagy – hazám ifjúsága. A példa előtted! Rajtad áll a választás és tiéd a győzelem!

* *

Szent ERZSÉBET

ünnepe (nov.19)

1. beszéd: Szent Erzsébet életstigmái

(1952, Balatonfüred és Budapest)

Bev.: Koszter atya szőlőszemű képe az édesanyákat ábrázolja. Azt akarja: szóljon az ő képe állandóan és irányítsa élteteket minden pillanatban. – Az Egyház tanítása szerint Jézus szeme az örök irányító, áldott Istenanya tekintete a mindig kísérő. – De kérdezem: találok-e olyan **élő életet** mutató ember-arcot, amelynek tekintetéből kivillan ez a **beszédes sugárzás** és **egész életen át** vezetője leszen egyszerű vándornemzedéknek?

1. Benne égett a szeretet izzó tüze.

Ez is tűz, de vágyakban égő tűz.

- a) Férje látta...
- b) Krisztus csodával magasztalta.

2. A szenvedés sebeinek égő tüze.

Ezek is tüzek, de fájdalmasan égetők.

- a) Otthonából kitaszítják.
- b) Megalázzák és éhségig nyomorítják.

3. Az örök élet égi tüze.

Ez is tűz, de lángkoszorú.

- a) A krizantémok –mint életvirágok (nem sírvirágok!).
- b) A krizantémok –mint örök életvirágok.

Bef.: És mi? Csak csodáljuk? Csak hódolva tiszteljük? Nem! Nem! – **Ezekből** a stigmákból kérjünk!! Így lennénk mi a „szőlőszemű” szent Erzsébet életjegyeiből, **lélekstigmáiból** részesedők, Szt. Erzsébet stigmatizáltjai!

2. beszéd: A wartburgi vár angyala

(1952, Balatonfüred és Budapest)

Bev.: Magyar rónák világából német tájak hegyvilágában, Wartburg várában élte életét a magyar királyleány, Erzsébet asszony. – Mit mutat élete?

1. Magasban élt...

- a) Valóban... A hegyormon volt a várkastély. Onnét lenézett...
- b) Lélekben... Lelke is magasban szárnyalt... A földre csak letekintett, miután onnét felemelkedett.

2. Magassági pontról ítelt.

- a) Isten kincseinek tartott mindent.
- b) Isten népének adott mindent.

3. Magasságok felé ragadott.

- a) A jóság szellemével.
- b) A szeretet tüzével.

Bef.: Fény volt, aki fénybe vont és fény volt, aki magasra jutva az isteni szeretet tüzét lobbantotta az emberlelkében.

3. beszéd: A kenyérdarab...

(1952, Balatonfüred és Budapest)

Bev.: Lebegjen itt szent Erzsébet...

1. Szeretet lelke járna itt...

2. A szaporodó kenyérsoda élne itt...

Bef.: A mennyek országa köztetek lenne...

4. beszéd: Rózsák – szeretetrózsák...

(1959, Budapest, Erzsébet templom)

Bev.: A mai beszédben pontot teszünk egy sorozat végére jelezvén, hogy az Isten Lelkét hordozó ember az Isten által adott életjegyekről megismerhető. – Mivel pedig a pontnak természete, hogy zár, így röviden néhány szó fogja bezárni ezt a beszédsorozatot. Mivel a ponttétel összeesik **szent Erzsébet** ünnepével, ennek a templomnak és lakóinak áldozatos életével, toldjuk meg ezt a pontot úgy, hogy tegyünk a beszédsor végére olyan összefogó gondolatot, ahogyan e templom jó nővéreinek lelke ünnepi glóriába vonta ezt az áldott szeretettől sugárzó szentet. – Az ünneplésnek két formája látható itt. Ahol a szentnek képe van, ott egy szál rózsza pattant ki, ahol pedig a szobor áll, ott a koszorúk és rózsák felett a krizantémoknak szebbnél szebb virágai simulnak a szent lábai köré. Legyen ez a jelkép két pontja annak a befejezésnek, amit a lélek által ihletett emberek életéről tudni kell.

1. Az első az egy szál rózsza.

Erről azt mondja minden növényekkel foglalkozó tudós, hogy ez kipattan, mikor eljő az ideje. Szíromba szökik és pattanó, gyönyörűséges virággá lesz. A legújabb fizika – amely most az atom és elektron fizika – ezt a kifejezést használja az atomkongresszuson, amelyet Moszkvában rendeztek a közelmúltban, hogy a nem-létből való kipattanás az ősatomok valamilyen rávetése. Tegnap mondta az a tudós professzor, aki onnan jött: „látod, testvér, ez a rávetítő sugár, ez **az Isten!**” Ha ezt a két gondolatot egybefoglaljuk, azt mondhatjuk: az Isten Lelkét hordó ember sugárvető, s amint a rózsát pattantja az élet – a gondolatot az isteni sugár pattantja, az ember életének körzetében életvirágokat pattant szíromba az Isten Lelkét hordó ember. – Ha a családra gondolunk, anyákra, apákra, a gyermek életének virágbaszökkenésére, a munkás testvér munkája nemcsak a fizikai teremtésnek gyönyörűsége, hanem az életnek szépségéből való sugárvetés az ember lelkének szíromba bontakozását hozza. Azért van az, hogy az Írás úgy beszél az emberről mindig, hogy az azért küldetik, hogy jerikói rózsákat fakasszon a maga körében. És úgy szól róla, hogy minden ember, ha benne az Isten Lelke él, virágba szökik, mint a mezők lilioma. Ha Szt. Erzsébetre gondolunk, akiben élt és él a Lélek, akkor minden olyan ember-testvértől –lett legyen betegápoló vagy kenyéret osztó testvér – ennek a nagy szentnek a lelke sugárzik... nemcsak az történik a betegágyon, mikor kenyéret vagy pohár vizet ad a betegápoló a betegnek, hogy testi gondoskodás következik, hanem ha a teremtő Lélek sugárzásban nyújtotta a földnek kincsét, akkor a természetfölötti életnek szépséges életvirágát pattantotta ki a szegény elesett testvér lelkében. – Így lesz igazság: virágot pattantó az élet, virágot fakasztó az a cselekedet, amelyet tesz az ember Szt. Erzsébet mintájára a léleknek sugárzásában más emberek életében.

2. A második jelképre azt mondhatnám: fűzér övezi itt a szobor körül a virágokat.

Annyit jelent, ahogy Izaiás arról szól, hogyan győzetett le az az ember, aki fizikai szempontból kifáradt?... – De ennek a szentéletűnek figyelmeztető intést ad Szt. Jakab: ne felejtse el ember, hogy a mezők liliomai a szárazságban elpusztulnak, csak azok maradnak meg, – és itt a Mester mondja – akik az örök élet értékes virágait fakasztják a maguk és az embertestvérek életéből. Mivel pedig ez az örök életet fakasztó munka nem egy rózsának fakasztása, hanem élő embervirágok megemlése és Istenhez juttatása, ezért ha fűzérbe fonja a virágokat, az következik, hogy aki Isten Lelkét hordja, az nemcsak egy rózsának, hanem az élet-rózsza füzereinek szent koszorúba fonója. Nem úgy, hogy átfutó, mint a mezők liliomának pompája, hanem örök, mint a teremtő Istennek csodás valósága. Azért van az, hogy azok, akik az Istenhez tértek, azok nemcsak addig fakasztanak virágot, amíg a földön járnak... –Ennek

a szentnek lelke most is teremtő, lendítő sugárvetés, mert szent Erzsébet „leánya” éppúgy kipattantja jócselekedetei nyomán maga és más ember lelkében a szeretet virágait, mint szent Erzsébet tette, amikor alázatos életével járta a földet. Azt szokták mondani róla, amit a szobor mutat, hogy rózsává lett a férje előtt feltárt kötény, amelyben élelem volt a szegények számára. Látjuk, hogy minden egyes szó-rás, minden egyes osztás örök virágokba fakasztja a jócselekedeteket és körülövezi az embert, mint hatalmas füzér az élő embervirágok serege, akikben él mindörökké. Így lesz igaz, amit a Mester mond: gyűjtsetek kincseket, fakasszatok olyan virágokat, amelyek az örök életben lesznek értékesek.

Bef.: Összefoglalva fejtegetéseinket, zárjuk ezzel a mondattal: a Szentlélek hordozásának az a nagy értéke az emberben, hogy emberszemélyünk nem szent monstrancia lesz, amelyben él az Isten Lelke, hanem olyan élő szentély, amelyből majd az Isten ereje sugárzik, Isten mintájára teremtő sugárzasként jelenik meg a földön. Mert az Isten Lelkét hordó ember olyan csodaerővel jár a nagy világban, hogy a belőle sugárzó erő, mint az Istent sugárzó erő, teremtő erő, az élet nagy mezejének fakadásán virágszirmokat bont ki az örök élet számára, s ezeket mind Isten szent világába juttatja. Utolsó mondat: így lesz igazság az, hogy a Szentlélek Személyét hordó ember (teremtő ember) maga Istent dicsé-
rő örök színpompázó virággá válik, és a sugárzó erejével teremtett életvirágok az ő áldozatos munkája nyomán az örök Atyának örök dicsérete lesznek. Amen.

5. beszéd: Az élő halottak

(1952, Balatonfüred és Budapest)

Bev.: Meghalt és él... Nem „fuit”... – Mit beszél?

1. Facta loquuntur.

2. Per facta movemur.

Bef.: Vita realis!

* *

Szent ISTVÁN vértanú

ünnep (dec.26.)

(Megjegyzés: a beszédek főhelye: I. sorozat: Karácsony II. napja. – Itt csak néhány beszéd-tételt közlünk vázlatosan, 1947)

1. beszéd: A Lélekkel telített...

1. Szentlélekkel.

2. Erősített lélekkel.

2. beszéd: A csodatevő

1. Parancsolója lett az erőknek.

2. Mert szolgája volt az erők Urának.

3. beszéd: A „világ négy tájának” népei

1. Zűrzavaros gondolatok...

2. Egységet képviselő krisztusi követ.

4. beszéd: Ki szólt belőle?

1. A földi bölcsesség lelke.

2. A Lélek ereje.

5. beszéd: A dühösködő gyengék

1. Gyenge bennük a lélek.

2. Erejük a föld köve.

6. beszéd: Látni az Istent...

1. Földi gyönyörűségekben.

2. Lelki szépségekben.

3. Égi valóságban.

7. beszéd: Az Úr megdicsőülésének képe

1. Atyja jobbján.

2. Angyalokkal övezett trónján.

8. beszéd: A vértanú szava

1. Uram! – Ez a sóhaj.

2. Vedd a lelkemet! – Ez a könyörgő ima.

* * *